

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 315/04-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. marca 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Juraja Horvátha a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti Borisa Malceva, bytom B., zastúpeného advokátkou JUDr. G. Z., B., ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 225/02, za účasti Okresného súdu Bratislava II, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Borisa Malceva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 225/02 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava II p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 225/02 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Borisovi Malcevovi n e p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie.

4. Okresný súd Bratislava II je povinný uhradiť Borisovi Malcevovi trovy právneho zastúpenia v sume 9 342 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsaťdva slovenských korún) na účet advokátky JUDr. G. Z., B., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 315/04 z 13. októbra 2004 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Borisa Malceva, bytom B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 225/02.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 22. októbra 2002 „... návrh o určenie absolútnej neplatnosti darovacej zmluvy podľa § 38 ods. 2 Obč. zák. spolu s (...) návrhom na vydanie predbežného opatrenia...“ proti Mgr. V. M. (ďalej len „žalovaný“).

Podľa sťažovateľa napriek tomu, že návrh na začatie konania podal pred viac než dvoma rokmi, „... o návrhu o určenie neplatnosti darovacej zmluvy súd nielenže nebol schopný akýmkoľvek spôsobom rozhodnúť, (...) ale sa prakticky o ňom ani nezačalo konať“.

Sudkyňa poverená zastupovaním predsedníčky okresného súdu podaním sp. zn. Spr. 2117/04 doručeným ústavnému súdu 22. novembra 2004 predložila k sťažnosti vyjadrenie, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Pokiaľ ide o skutkovú a právnu zložitosť sporu nemôžem sa k nej vyjadriť, nakoľko súd vo veci doposiaľ nezačal konať. (...)Prekážky postupu konania podľa § 107 a nasl. O. s. p. som nezistila. Rovnako som nezistila prieťahy, ktoré spôsobil sťažovateľ.

Na základe zistených skutočností som dospela k záveru, že v konaní boli zistené prieťahy, ktoré považujem za zbytočné. (...)“

Podaním doručeným ústavnému súdu 1. decembra 2004 sa právna zástupkyňa sťažovateľa vyjadrila k stanovisku okresného súdu a okrem iného v ňom uviedla: „JUDr. Š. poverená zastupovaním predsedníčky Okresného súdu Bratislava II oznámila ústavnému súdu zistenie viacerých skutočností, ktoré potvrdzujú tvrdenia sťažovateľa obsiahnuté v sťažnosti a aj samotnú opodstatnenosť sťažnosti. Konkrétne uviedla, že súd vo veci samej doposiaľ skutočne nezačal konať, pričom neboli zistené žiadne prekážky postupu konania podľa § 107 a nasl. OSP a ani prieťahy spôsobené konaním sťažovateľa. Naopak, bola preukázaná existencia zbytočných prieťahov, ktoré namietal sťažovateľ.(...)“

Znovu zdôrazňujeme, čo napokon bolo aj priznané vo vyjadrení Okresného súdu Bratislava II, že súd vo veci samej (sp. zn. 14 C 225/02) doposiaľ vôbec nezačal konať, hoci návrh bol sťažovateľom podaný už dňa 22. 10. 2002. Skutočnosť, že medzitým sa posudzoval tiež návrh na vydanie predbežného opatrenia a súd o ňom aj rozhodol, nie je pritom žiadnym relevantným odôvodnením alebo ospravedlnením namietaných prieťahov v konaní o veci samej.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 14 C 225/02 zistil nasledovné:

- 22. októbra 2002 sťažovateľ podal na okresnom súde návrh na určenie absolútnej neplatnosti darovacej zmluvy spolu s návrhom na nariadenie predbežného opatrenia;

- do vydania uznesenia o nariadení predbežného opatrenia (16. decembra 2002) okresný súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za „návrh“ (na vydanie predbežného opatrenia, pozn. ústavného súdu);

- 27. januára 2003 bolo okresnému súdu doručené odvolanie žalovaného proti uzneseniu okresného súdu o nariadení predbežného opatrenia č. k. 14 C 225/02-32 zo 16. decembra 2002, ktoré okresný súd zaslal sťažovateľovi na vyjadrenie 15. apríla 2003;

- 13. júna 2003, t. j. mesiac po doručení vyjadrenia sťažovateľa k odvolaniu žalovaného, okresný súd predložil spis Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o odvolaní;

- 23. februára 2004, keď bol okresnému súdu vrátený spis sp. zn. 14 C 225/02 spolu s rozhodnutím krajského súdu č. k. 7 Co 62/2003-71 z 12. decembra 2003, ktorým sa zmenilo napadnuté uznesenie prvostupňového súdu tak, že „... návrh sa zamietá“ (pre dôvodnosť odvolania žalovaného), okresný súd doručoval toto rozhodnutie krajského súdu účastníkom konania a vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za „návrh“ (vo veci samej, pozn. ústavného súdu);

- ako je uvedené v uznesení okresného súdu sp. zn. 14 C 225/02 z 9. decembra 2004, pretože sťažovateľ „... súdny poplatok za návrh neuhradil napriek výzve súdu a poučeníu o možnosti zastavenia konania a súd ešte nezačal konať vo veci samej, súd konanie zastavil“ ;

- 23. decembra 2004 sťažovateľ podal proti uzneseniu o zastavení konania odvolanie a zároveň zaplatil súdny poplatok za návrh vo veci samej.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“.

„Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu. (IV. ÚS 253/04)“

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 326/04) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu.

1. Ústavný súd konštatuje, že pred okresným súdom prebieha konanie o určenie absolútnej neplatnosti právneho úkonu – darovacej zmluvy.

Ústavný súd zastáva názor, že ide o vec, ktorá patrí do bežnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Z obsahu súdneho spisu ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o právnej zložitosti veci. Skutková zložitosť veci sa však nedá objektívne posúdiť, pretože okresný súd počas celej doby trvania konania vôbec nepristúpil k dokazovaniu. Aj vo vyjadrení okresného súdu k sťažnosti sa uvádza, že: „*Pokiaľ ide o skutkovú a právnu zložitosť sporu, nemôžem sa k nej vyjadriť, nakoľko súd vo veci doposiaľ nezačal konať.*“

2. Ďalším kritériom pri posudzovaní, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bolo správanie s'ťažovateľa ako účastníka súdneho konania. S'ťažovateľ je síce počas celej doby konania zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, z čoho možno usudzovať, že riešenie jeho právnej veci považuje za dôležité, vyžadujúce si odbornú pomoc, ale v jeho správaní ústavný súd zistil taký nedostatok, ktorý musel zohľadniť v jeho neprospech pri zisťovaní, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd pripomína, že v danom prípade ide o spor, v ktorom je každý účastník povinný postupovať podľa § 6 a § 120 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a vyvíjať všetko úsilie na súčinnosť so súdom tak, aby súd mohol o uplatnenej ochrane rozhodnúť v súlade so zákonom. So zreteľom na uvedenú základnú charakteristiku sporového konania možno s'ťažovateľovi pričítať na ťarchu to, že pri podaní návrhu vo veci samej spolu s návrhom na vydanie predbežného opatrenia nezaplatil súdne poplatky za podané návrhy, čím nesplnil poplatkovú povinnosť podľa § 5 ods. 1 písm. a) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, ktorá mu vznikla v zmysle citovaného ustanovenia podaním oboch návrhov.

Súdny poplatok za návrh na vydanie predbežného opatrenia zaplatil 18. novembra 2002 po výzve okresného súdu z 30. októbra 2002 a súdny poplatok za návrh vo veci samej zaplatil s'ťažovateľ až v rámci plynutia lehoty na podanie odvolania proti uzneseniu o zastavení konania z 9. decembra 2004. Ako vyplýva z jeho odvolania proti uvedenému uzneseniu, s'ťažovateľ výzvy na zaplatenie súdneho poplatku, kde v oboch prípadoch bolo uvedené, že ide o súdny poplatok za „návrh“, považoval za duplicitné.

V tejto súvislosti už ústavný súd konštatoval, že nesplnenie poplatkovej povinnosti môže byť posúdené ako dôvod vzniknutých priet'ahov, ktoré treba pripísať plne na vrub s'ťažujúceho sa navrhovateľa (pozri napr. I. ÚS 40/02).

Ústavný súd na základe uvedenej skutočnosti považoval správanie sťažovateľa v posudzovanom konaní ako také, ktoré tiež prispelo k priet'ahom, čo zohľadnil pri celkovom vyhodnocovaní priebehu konania na jeho ťarchu.

3. Posledným kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu.

Ústavný súd zistil, že okresný súd sa až do augusta 2004, keď vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za návrh vo veci samej, nezaoberal vecou samou bez toho, že by jeho postupu bránila zákonná prekážka, t. j. jeho postup nesmeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa. Počas celej tejto doby okresný súd vykonával iba úkony súvisiace s nariadením predbežného opatrenia. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu rozhodnutie o predbežnom opatrení neodstraňuje stav právnej neistoty, a preto obdobie, v ktorom súd konal len o predbežnom opatrení, je dobou zbytočných priet'ahov v konaní vo veci samej (m. m. III. ÚS 42/02). Úkony okresného súdu v rámci konania o predbežnom opatrení nie sú úkonmi urobenými vo veci samej, a teda ústavný súd ich spravidla neberie do úvahy pri riešení otázky, či v konaní vo veci samej došlo k zbytočným priet'ahom (m. m. III. ÚS 20/02). Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že konanie a rozhodovanie odvolacieho súdu (kde sa predmetná vec nachádzala od 24. júna 2003 do 23. februára 2004, t. j. 8 mesiacov) o odvolaní proti uzneseniu o nariadení predbežného opatrenia nepredstavuje zákonnú prekážku postupu toho súdu, ktorý predbežné opatrenie vydal (m. m. II. ÚS 214/02).

Okresný súd 18. augusta 2004 vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za návrh vo veci samej.

Okresný súd teda až po takmer dvoch rokoch od podania návrhu vo veci samej sa začal zaoberať tým, že sťažovateľ nezaplatil súdny poplatok za tento návrh a vyzval ho na jeho zaplatenie. Okresný súd vzhľadom na to vo veci samej ani nemohol dovtedy konať a rozhodnúť, pretože neboli splnené vecné procesné podmienky konania.

Okresný súd vo veci samej počas vyše dvoch rokov nevykonal jediný úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v predmetnej veci nachádzal (okrem už spomenutej výzvy na zaplatenie súdneho poplatku), a preto celé konanie okresného súdu až do augusta 2004 je poznačené zbytočnými priet'ahmi. K zbytočným priet'ahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci, ale tieto boli podľa názoru ústavného súdu zapríčinené najmä postupom okresného súdu.

Vzhľadom na to ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je na ňom vedené pod sp. zn. 14 C 225/02, došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 400 000 Sk „... pre pretrvávajúci stav právnej neistoty a za závažné fyzické (život bezdomovca v garáži) a psychické útrapy spôsobené doterajšími priet'ahmi v konaní“.

Ústavný súd považoval v tomto prípade výrok o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a prikázanie povinnosti okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 14 C 225/02 konal, za dostatočnú ochranu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Do úvahy zobral hlavne doterajšiu dĺžku napadnutého súdneho konania (2 roky a 4 mesiace) a správanie sťažovateľa. Vzhľadom na tieto skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, že sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie nepriznal.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. G. Z. Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2003, ktorá bola 13 602 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) vo výške 4 534 Sk a k tomu 2 x 136 Sk režijný paušál (§ 19 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 9 342 Sk.

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2005